

Wichterlovo gymnázium, Ostrava-Poruba, příspěvková organizace

Maturitní otázky z předmětu

FYZIKA

Maturitní zadání obsahuje název maturitní otázky a rozvíjející témata. Zkušební komise v rámci zkoušení nemusí ověřit znalosti ve všech rozvíjejících tématech. Rozvíjející témata slouží k lepší orientaci žáka při přípravě na ústní maturitní zkoušku profilové části.

1. Pohyby z hlediska kinematiky a jejich zákony

Relativnost klidu a pohybu, klasifikace pohybů z hlediska trajektorie a rychlosti.
Rovnoměrné a nerovnoměrné pohyby, jejich rychlost, dráha a zrychlení; grafické znázornění rychlosti, dráhy a zrychlení na čase.
Pohyb hmotného bodu po kružnici; složené pohyby.

2. Pohyby z hlediska dynamiky a jejich zákony

Newtonovy pohybové zákony, zákon zachování hybnosti a jeho užití; inerciální a neinerciální vztažné soustavy, Galileiho princip relativity, setrvačné síly.
Klidová a setrvačná hmotnost, impuls síly.
Pohyb tělesa na nakloněné rovině, dynamika křivočarých pohybů.

3. Gravitační pole

Gravitační síla, Newtonův gravitační zákon, intenzita a potenciál gravitačního pole.
Popište druhy gravitačních polí a jejich znázornění.
Gravitační pole Země. Vysvětlete rozdíl mezi gravitační silou, tíhovou silou a tíhou tělesa.
Vrhy a pohyby v nehomogenním gravitačním poli Země, Keplerovy zákony.

4. Mechanika tuhého tělesa

Dokonale tuhé těleso, moment síly, momentová věta, dvojice sil, skládání a rozklad sil.
Těžiště tělesa, rovnovážné polohy tuhého tělesa, stabilita tělesa.
Otáčivý pohyb tuhého tělesa, kinetická energie otáčivého pohybu, moment setrvačnosti.

5. Práce a výkon

Mechanická práce, výkon a účinnost. Grafické znázornění práce.
Práce v elektrickém poli. Práce, energie a výkon v obvodech stejnosměrného a střídavého proudu.

6. Energie a její vzájemné přeměny

Energie, jednotlivé druhy energie – mechanická, vnitřní, tepelná, elektrická, jaderná ...
Zákon zachování energie pro mechanické, tepelné, elektrické a jaderné děje.
Energie v klasické a relativistické fyzice.

7. Kmitavý pohyb a analogie mechanických a elektrických kmitů

Vznik kmitavého pohybu; dělení oscilátorů.
Kinematika a dynamika pružinového oscilátoru a matematického kyvadla; elektromagnetický oscilátor.
Vlastní, netlumené a nucené kmitání oscilátoru.
Rezonance a rezonanční křivka oscilátoru.

8. Stejnosměrný proud v kovech a plynech

Podmínky vzniku trvalého proudu, el. proud v kovech – Ohmův zákon pro část obvodu a pro uzavřený obvod, el. odpor, spojování rezistorů, reostat.
El. proud v plynech a ve vakuu – samostatný a nesamostatný výboj, V-A charakteristika, katodové záření.

9. Kapaliny a plyny – molekulová stavba, tlak a proudění

Vlastnosti kapalin a plynů, Pascalův zákon a jeho užití, hydrostatický a atmosférický tlak.
Archimédův zákon a jeho důsledky.
Proudění – základní pojmy, rovnice kontinuity, zákon zachování energie pro ustálené proudění dokonale tekutiny, obtékání těles, odporová síla.
Vlastnosti povrchové vrstvy kapaliny, jevy na rozhraní pevného tělesa a kapaliny, kapilarita.

10. Stavová rovnice, děje v plynech

Ideální plyn, střední kvadratická rychlost, stavová rovnice ideálního plynu, děje v ideálním plynu – odvození zákonů, grafické vyjádření závislostí, 1. termodynamický zákon.

Práce plynu při stálém a proměnném tlaku; kruhový děj a jeho účinnost, tepelné stroje, 2. termod. zákon.

11. Stejnoseměrný proud v polovodičích a kapalinách

Charakteristika polovodičů, vlastní a nevlastní vodivost polovodičů, princip vedení, polovodičové součástky a jejich užití, V-A charakteristika diody; tranzistory.

Podmínky vzniku a princip vedení elektrického proudu v kapalinách, Ohmův zákon, V-A charakteristika, Faradayovy zákony elektrolýzy, užití.

12. Elektrické pole

Elektrický náboj, definujte základní veličiny el. pole - intenzita, el. potenciál a napětí, modely el. pole, plošná hustota náboje, Coulombův zákon.

Kapacita vodiče, kondenzátory a jejich řazení.

13. Nestacionární magnetické pole

Nestacionární mag. pole, mag. indukční tok, vznik indukovaného napětí, vzájemná indukce.

Faradayův zákon elmag. indukce, indukovaný proud, Lenzův zákon. Jev vlastní indukce a jeho projevy při zapojení a přerušení proudu.

14. Střídavý proud

Podmínky vzniku a časový průběh střídavého napětí a proudu, okamžité a efektivní hodnoty stř. proudu a napětí. Obvod stř. proudu s R, L, C, obvod RLC v sérii.

Výkon střídavého proudu s R a Z. Usměrnění stř. proudu.

15. Mechanické a elmag. vlnění, akustika

Druhy vlnění, vznik a šíření mechanického vlnění, rovnice postupného vlnění. Huygensův princip, odraz, lom a interference mech.vlnění, stojaté vlnění, chvění mech. soustav. Zvukové vlnění – rychlost zvuku, vlastnosti a šíření zvuku.

Vznik a šíření elmag. vlnění, základní vlastnosti elmag. vlnění, rovnice postupné elmag. vlny, dipól.

16. Vliv látek na elektrické a magnetické pole a vztah el. pole a mag. pole k elektrickému náboji

Vodič a izolant v hom. elektrickém poli, silové působení el. a mag. pole na částici s nábojem, urychlovače částic, hmotnostní spektrograf.

Magnetické vlastnosti látek, hysterezní křivka a její využití v praxi.

17. Kvantová optika a základy STR

Vnější a vnitřní fotoelektrický jev, Comptonův jev, dualismus vlna-částice.

Kvantování energie atomu.

Spontánní a stimulovaná emise záření a princip laseru.

Einsteinovy postuláty STR a jejich důsledky.

18. Vlnové vlastnosti světla, EMZ

Důkazy vlnových vlastností světla, podmínky pro interferenci světla, interference na tenké vrstvě a její využití. Ohyb světla, polarizace světla.

Základní druhy elektromagnetického záření a jejich vlastnosti.

19. Optické zobrazování lomem a odrazem

Základní optické pojmy a zákony.

Zobrazování předmětu pomocí zrcadel a čoček, zobrazovací rovnice pro zrcadlo a čočky, vztahy pro příčné zvětšení zrcadel a čoček, optická mohutnost čoček.

Oko, lupa, mikroskop a dalekohled.

20. Termodynamické veličiny a vztahy

Kinetická teorie stavby látek, vnitřní energie tělesa, teplo a teplota, změna vnitřní energie, kalorimetrická rovnice, 1. termodynamický zákon.

Přeměna el. energie na teplo, vznik tepla při jaderných reakcích.

Teplotní roztažnost látek různých skupenství, závislost elektrického odporu na teplotě.

21. Stavba látek – změna tvaru a fázové přeměny

Charakterizujte jednotlivá skupenství, popište skupenské přeměny a uveďte vztahy, které pro ně platí.

Nakreslete fázový diagram, vysvětlete a popište na něm změny skupenství.

Struktura a vlastnosti pevných látek, druhy deformace pevných těles, Hookův zákon, křivka deformace.

22. Výroba a přenos elektrické energie

Generátor střídavého napětí, trojfázová soustava střídavého napětí, elektromotor na trojfázový proud

Transformátor, princip a druhy transformace, účinnost transformátoru. Jaderné elektrárny.

Dálkový přenos el. energie.

23. Stacionární magnetické pole

Vznik magnetického pole, magnetická indukce, magnetické pole permanentního magnetu, přímého vodiče a cívky s proudem. Působení mag. pole na vodič s proudem, vzájemné silové

ůsobení vodičů s proudem.

24. Stavba atomu

Modely atomů z hlediska klasické fyziky, Bohrov model atomu vodíku, kvantově mechanický model atomu, vlnová funkce a její význam, kvantová čísla. Atomové jádro - složení, hmotnost, jaderné síly.

Detekce a urychlování elementárních částic.

25. Jaderné děje

Vazebná energie jádra, hmotnostní schodek, radioaktivita, časový průběh radioaktivních přeměn, syntéza a štěpení jader, řetězová reakce, jaderný reaktor. Druhy jaderného záření. Zákony zachování při jaderných reakcích.

Uvolňování jaderné energie a její využití.